

A szelvény északi részén a bontást az altalajt követve folytattuk. Az ÉNy-i negyedben a 6. ásónyom aláig (137,65 m) folytattuk a bontást. Két jelenséget sikerült ezen a szinten elkülöníteni. Az egyik egy nagyobb, amorf újkori beásás, közvetlenül a szelvényt két részre osztó, fentebb már említett 1. lépcsőtől É-ra. A másik a szelvényeinket elválasztó tanúfalról délre, 1 m-re megfigyelhető újabb lépcsőzetes süllyedése az altalajnak. (Továbbiakban 2. lépcső) Ennek a lépcsőnek a vonala alapján arra lehetett következtetni, hogy ez nem más, mint az erőd északi falának alapozási árkáinak déli széle.

A K-i részen megtaláltuk a 72/I-es kutatóárok nyomát. Betöltésétől K-re a föld kevert, természetes humusz, gyökerekkel és kevés leletanyaggal. A szelvény ezen része a természetes domborzati viszonyoknak megfelelően a Sánchehy leszakadt, a római kor óta elpusztult része lehetett, melyre a későbbiekben rakódhatott rá a humusz. A munkát így ezen a részen a 138.00 m körüli szintet elérve abbahagytuk. A szelvény Ny-i tanúfalát elkezdtek bontani, hogy az 1994-ben feltárt területet a mostani feltárás felületével összenyissuk. Az 1. lépcső és a 72/I-es árok találkozásánál a löszös altalaj egy jól megfigyelhető, közelítőleg derékszögű bevágást alkotott. Ebből arra következtettünk, hogy az 1. lépcső nem más, mint a hiányzó kaputorony déli falának alapárkáinak déli széle, s erre a bizonyíték az erre a lépcsőre közelítőleg merőleges, sekély bevágás, mely csak rövid, kb. 1 m-es szakaszon volt követhető. (A kaputorony K-i alapárkáinak K-i széle.)

A 2. lépcsőről bebizonyosodott, hogy valóban az északi fal alapárok déli széle, mivel vele egyvonalban rábukkantunk az erőd fal habarcsos, sóderes alapozásának maradványára, melyet már 1972-ben sikerült a 72/I-es kutatóárokkal megtalálni. Az alapárkot viszont egy újabb újkori beásás tette tönkre, így annak É-i széle elpusztult. Az alapárok alja, mely fölött sok törmelékkel kevert barna föld volt, szinte a szelvény teljes szélességében előkerült, kivéve a szelvény középső részén, ahol egy kb. 1,5 m-es szakaszon az újkori beásás tegulatörmelékes, habarcsos betöltése az árok aljának szintjén (137 m) még mindig megfigyelhető volt. Ennek kibontására végül idő hiányában nem került sor.

A 32/13-as szelvény Ny-i metszetaljának elbontása lehetővé tette, hogy a 330/032-es koordináta ponttal É-D-i irányban körülbelül egyvonalban megfigyelhető legyen az északi alapárok (2. lépcső) derékszögű bekenyarádása déli irányba. Itt az árok vonala kb. 1 m-es szakaszon volt követhető dél felé, mellette habarccsal, apró törmelékkel kevert barna föld betöltéssel. Az árok másik, szemközti széle itt sem volt meg, de feltételezhető, hogy a hiányzó kaputorony ÉK-i belső sarkának alapozásmaradványa lehet.

A szelvény Ny-i szélének vonala mentén, az 1. lépcsőtől közvetlen É-ra található nagyméretű, amorf újkori beásás kibontása után egy téglalap alakú, kb. 3×2 m-es, mély gödör bontakozott ki. Betöltésében nagymé-

retű római edényhez tartozó töredékeket, kevés római kerámiát találtunk. A gödörnek, vele egy vonalban, tőle Ny-ra az 1994-es ásatáson már feltártuk a párját. A két objektum helyzetéből adódott a következtetés, hogy a kuruc kori palánkvár bejáratát szegélyező ún. farkasvermek lehettek.

A 33/13-as szelvényben kiástuk újra a 72/I-es kutatóárkot. Ettől K-re és Ny-ra pedig megkezdtek az erőd fossájának törmelékes betöltését kitermelni. Az ásatás végén elért szint: 136.20 m.

VISY ZSOLT

303. Paks-Gyapa

(Tolna megye) Kk

Cecei utca: A Paks-Bochegy víztározótól Gyapára vezető ivóvízvezeték építési munkálatai egyetlen lelőhelyet, a középkori Gyapa falu szélét érintették. A régészeti felügyelet mellett három átvágott késő középkori, szabadon álló sütőkemence feltárását végeztem el, a sütőfelületükbe tapasztott cserepekből több edény lesz részben összeállítható.

Templomdomb: Folytattuk a tavaly napvilágra hozott Árpád-kori templom körül fekvő, egyelőre kizárólag késő középkori sírokat tartalmazó temető feltárását. Befejeztük a szentélytől keletre nyitott, tavaly félbehagyott szelvényt, valamint tőle északra és keletre egy-egy újabb szelvényben összesen újabb 50 m²-t kutattunk át az altalajig. A templomtól távolodva, a domborzat esésével párhuzamosan megfigyelhető a humusz és az altalaj közötti, még a középkorban átforgatott, bolygatott vázakat tartalmazó sírföld-réteg egyre keskenyebbé válása: a szentélytől keletre 10 m-re a humusz alatt már közvetlenül az altalajba ásott sírok kerültek elő, ebben az irányban innen kissé keletre sejthető a temető széle.

A 2004-es idényben 80 sírt vagy sírrészletet dokumentáltunk; két sírgödörben nem találtunk csontvázat. Lelet 10 sírban került elő, közülük három pénzt (is) tartalmazott. Említést érdemel a 63. sír 18 db – főleg négy- és ötszirmú virágokat mintázó – préselt verettel ellátott pártáöve, valamint a 61. sírban talált csontból készült övkapcsoló. Szórványként ismét sok egyéb viseleti elem került elő. Idén is jellemző volt a gyereksírok feltűnően magas aránya.

Munkatársak: dr. Váradyné Péterfi Zsuzsanna, dr. Várady Zoltán régészek.

K. NÉMETH ANDRÁS

304. Pamuk, Laskai-rét

(Somogy megye) R, Ró

2004. augusztus 17-én helyszíni szemlét végeztem a Somogyvamos 0176 helyrajzi számú területen, ahol halastó építését kezdték. A halastó-rendszer két tóból, egy úgynevezett alsó- és felső tóból áll. A két tó a somogyvámosi tórendszerhez tartozik a Somogyvámosi-vízfolyás Ny-i irányú kanyarulatában. Az alsó tó Pamuk, a felső